

248768

การพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ
หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บริสุทธิ์ วิรัชศิลป์

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

600255107

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

248768

การพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ
หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บริสุทธิ์ วิรัชศิลป์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

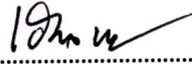
การพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ
หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บริสุทธิ์ วิรัชศิลป์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

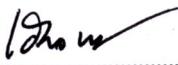
.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล

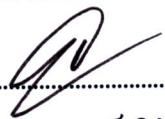
.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เรมवल นันท์สุภวัฒน์

.....กรรมการ
อาจารย์ ดร.อรอนงค์ วิชัยคำ

.....กรรมการ
อาจารย์ ดร.กอบกิจ อิศรชีวะวัฒน์

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร.เรมवल นันท์สุภวัฒน์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
อาจารย์ ดร.อรอนงค์ วิชัยคำ

19 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร.เรมवल นันท์สุภวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.อรอนงค์ วิชัยคำ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำชี้แนะ ข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยดีเสมอมา ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี เกียรติเลิศสนภา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ ดร.ภูขวัญ อรุณมานะกุล คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ โสภากแดง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์เดิมชัย เต็มอึ้งยง ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลแม่สะเรียง ที่อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณหัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรม ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งขอขอบคุณบุคลากรหอผู้ป่วยหญิงทุกท่านที่ช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปได้ด้วยดีและที่จะขาดเสียมิได้คือ ขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยเหลือคนไข้ ทั้ง 12 ท่าน ที่เป็นผู้ร่วมพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ โดยการประยุกต์แนวคิดสิน ที่เสียสละเวลาในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น และวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบใหม่ในการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้รับบริการต่อไป และยังให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุณีัย ทั้งเจริณกุล ประธานหลักสูตรที่กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนะเรื่องที่มีคุณค่ายิ่งในระยะเวลาท้ายของการศึกษา ทำให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และเพื่อนๆ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ที่ศึกษาในเรื่องการประยุกต์แนวคิดสินทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ และให้กำลังใจที่ดียิ่งมาโดยตลอด จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ
ห่อผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้เขียน นางบริสุทธิ์ วิรัชศิลป์

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันท์ศุภวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
อาจารย์ ดร. อรอนงค์ วิชัยคำ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

248768

การพัฒนากระบวนการทำงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารและพยาบาล เพื่อ
ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การศึกษาเชิงพัฒนา
ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ ห่อผู้ป่วยหญิง
โรงพยาบาลแม่สะเรียง โดยการประยุกต์แนวคิดสืบ ตามกรอบแนวคิดของวอมแม็กและโจนส์
(Womack & Jones, 2003) ประชากรที่ศึกษาเป็นบุคลากรทางการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในห่อผู้ป่วย
หญิงและมีประสบการณ์ในการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปจำนวน 8 คน
และจำนวนครั้งของกิจกรรมการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ
จำนวนครั้งของการสังเกตกิจกรรมย่อยของการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ จำนวน 11-40 ครั้ง
เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนกรกฎาคม 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
ครั้งนี้คือ 1) ตารางอธิบายลักษณะกิจกรรมการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ 2) แบบฟอร์มบันทึก
การระบุคุณค่าของกิจกรรม 3) แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลเวลาในแต่ละกิจกรรมการบริหารยาฉีดทาง
หลอดเลือดดำโดยมีความเที่ยงของการสังเกตจากผู้สังเกต 2 คน เท่ากับ 0.93 และ 4) แนวคำถาม
ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า

248768

1. รูปแบบใหม่ของการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก และ 19 กิจกรรมย่อย
2. เวลามาตรฐานที่ใช้ในรูปแบบเดิมก่อนพัฒนา เท่ากับ 82.69 นาที ส่วนเวลามาตรฐานในรูปแบบใหม่ หลังการพัฒนา เท่ากับ 15.56 นาที ลดลง 67.13 นาที ระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในรูปแบบใหม่ลดลงกว่ารูปแบบเดิม ร้อยละ 81.18
3. ปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำโดยประยุกต์แนวคิดทฤษฎี สามารถนำไปใช้ได้จริง ลดขั้นตอนและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานคงไว้ซึ่งคุณภาพของการบริการตามมาตรฐาน ผู้ปฏิบัติงานพึงพอใจ และผู้บริหารสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาคุณภาพการบริการของหน่วยงานอื่นๆ ในองค์กรได้

Independent Study Title Development of a Model for Management of Intravenous Medication Administration in Female Ward, Mae Sariang Hospital, Mae Hong Son Province

Author Mrs. Borisut Wiruchsilpa

Degree Master of Nursing Science (Nursing Administration)

Independent Study Advisory Committee

Associate Professor Dr. Raymoul Nantsupawat Advisor

Lecturer Dr. Orn-Anong Wichaikhum Co-advisor

ABSTRACT

248768

Development of a working process is important for administrators and nurses in order to rapidly and efficiently respond to customer's needs. The purpose of this developmental study was to develop a model for management of intravenous medication administration in female ward, Mae Sariang hospital. The development was based on the lean thinking of Womack and Jones (2003). The study population consisted of 8 nursing staff that had at least 1 year in management of intravenous medication administration experience and worked in female ward and the numbers of the activities in managing of intravenous medication administration. The study sample was the observation numbers of the minor activities in managing of intravenous medication administration that were 11–40 observations. Data were collected during February to July, 2011. The instruments included 1) table for describing activities of intravenous medication administration, 2) the value analysis form, 3) the record form for time spent in activities with the interrater reliability of 0.93 obtained by two observers, and 4) question guidelines regarding problems and obstacles in this model development. Data were analyzed using descriptive statistics.

The results revealed that:

248768

1. The new model for management of intravenous medication administration in female ward, Mae Sariang hospital consisted of 6 major activities with 19 minor activities.
2. Standard time spent in the old model was 82.69 minutes whereas standard time spent in the new model was 15.56 minutes. Time decreased by 67.13 minutes. Average time spent in the new model was decreased 81.18 percent.
3. Problems and obstacles in the model development for management of intravenous medication administration could be categorized into 3 groups: organization, personnel and budget.

The results of the study show that the development of a model for management of intravenous medication administration using lean thinking is applicable. It can decrease working time spent, maintain quality of nursing services and satisfy staff. Administrators can apply it to improve quality of services in other departments in the organization.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	7
คำถามการศึกษา	7
ขอบเขตการศึกษา	7
นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดสืบ	10
การศึกษาเวลา	18
การบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ	23
การประยุกต์แนวคิดสืบในระบบบริการสุขภาพ	25
รูปแบบการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	38
กรอบแนวคิดในการศึกษา	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	46
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	47
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การอภิปรายผล	88
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	97
สรุปผลการศึกษา	97
ข้อจำกัดในการศึกษา	100
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	100
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	101
เอกสารอ้างอิง	102
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก เอกสารการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	109
ภาคผนวก ข เอกสารรับรองโครงการวิจัย	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	113
ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	119
ภาคผนวก จ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง	122
ภาคผนวก ฉ รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	125
ประวัติผู้เขียน	126

ญ

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2-1 ตารางอธิบายลักษณะกิจกรรมการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง	32
2-2 แสดงแบบฟอร์มเก็บข้อมูลเวลาในแต่ละกิจกรรมการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ	33
2-3 แสดงการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากการจับเวลาเบื้องต้น	33
2-4 แสดงแบบฟอร์มบันทึกการระบุคุณค่าของกิจกรรมย่อยในการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ	34
2-5 แสดงแผนภูมิกะบวนการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ ที่ใช้สัญลักษณ์สากล 5 ลักษณะ	35
2-6 แสดงขั้นตอนการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ 5 ปีย้อนหลัง (ปี 2549 - 2553)	40
4-1 จำนวนและร้อยละของบุคลากรทางการพยาบาลที่ร่วมพัฒนารูปแบบการจัดการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ ในหอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง จำแนกตามอายุ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ	55
4-2 เวลามาตรฐานของแต่ละกิจกรรมย่อยที่ใช้ในกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง ก่อนการพัฒนา	62
4-3 แบบฟอร์มบันทึกการระบุคุณค่าในแต่ละกิจกรรมย่อยของการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง และผลการประชุมกลุ่มและเลือกใช้เครื่องมือและเทคนิคต่างๆ เพื่อกำจัดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นระยะพัฒนา	67
4-4 เวลามาตรฐานของแต่ละกิจกรรมย่อยที่ใช้ในกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง หลังการพัฒนา	78
4-5 เปรียบเทียบเวลามาตรฐานของแต่ละกิจกรรมย่อยในกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา	81
จ1 Number of Time Study Readings N' Required for $\pm 5\%$ precision and 95% Confidence Level	122

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
จ2	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกิจกรรมย่อยในกระบวนการบริหารยาเสพติด ทางหลอดเลือดดำ ในระยะก่อนพัฒนา	123
จ3	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกิจกรรมย่อยในกระบวนการบริหารยาเสพติด ทางหลอดเลือดดำ ในระยะหลังพัฒนา	124

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2-1 แสดงแผนภูมิกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิงในปัจจุบัน	32
2-2 แสดงแผนภูมิการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิงในอนาคต	34
4-1 แสดงการประชุมกลุ่มผู้ร่วมพัฒนา	56
4-2 แผนภูมิกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง ก่อนการพัฒนา	58
4-3 แผนภูมิกระบวนการชนิดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและขั้นตอน การทำงาน (deployment flow chart)ในกระบวนการบริหารยาฉีดทาง หลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง ก่อนการพัฒนา	59
4-4 แผนภูมิกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง โดยใช้สัญลักษณ์สากล 5 ลักษณะ ก่อนการพัฒนา	65
4-5 แสดงการใช้บัตรสีส้มเป็นสัญลักษณ์ว่ามีคำสั่งให้ยาฉีดทางหลอดเลือดดำ	69
4-6 แสดงผลการใช้หลักการ 5 ส.พัฒนาพื้นที่เตรียมยาฉีด	74
4-7 แสดงการปรับปรุงรถเข็นฉีดยา	75
4-8 แผนภูมิกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง หลังการพัฒนา	77
4-9 แผนภูมิกระบวนการการบริหารยาฉีดทางหลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง ใช้สัญลักษณ์สากล 5 ลักษณะ หลังการพัฒนา	83
4-10 กราฟแสดงการเปรียบเทียบเวลามาตรฐานที่ใช้ในการบริหารยาฉีดทาง หลอดเลือดดำ หอผู้ป่วยหญิง โรงพยาบาลแม่สะเรียง ก่อนและหลังการพัฒนา	86